

specifying concepts which touch determination and description of reorganization processes are offered in the article, and their interpretation is also resulted. Found out of different orientation and a germination of reorganization processes on the different organizational levels of subject of entrepreneurial activity — an enterprise, structural subdivision, workplace and business-processes. So this allowed forming new classification of reorganization processes. On the basis of research of operating germination of reorganization processes the generalized sequence of the stages of works during realization of reorganization changes on enterprises is offered. As an example of innovation in methodical direction the result of construction of matrix of aims and functions for the in-plant system of management reorganization processes re-created on an enterprise is presented. The offered innovations allow more exactly to identify different directions of reorganization processes, determine their basic parameters, design the aggregates of actions from their optimization, and also to carry out planning of the systems of effective management reorganization processes on the enterprises in different spheres of activity.

Key words: organization, reorganization, restructuring, reengineering, reformation, enterprise

Стаття надійшла до редакції 03.10.2014

УДК 330.3:336.5

Мирослава Григорівна Олієвська*

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ВУЗІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ЯК РЕЗЕРВ ЗРОСТАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті розглядаються проблеми підвищення інноваційної активності підприємств, механізм комерціалізації вузівських інновацій, який забезпечить підвищення конкурентоспроможності та економічне зростання для вітчизняних підприємств. Запропоновано власне визначення поняття «комерціалізація інновацій».

Ключові слова: інновація, комерціалізація вузівських інновацій, фінансове забезпечення, економічне зростання, людський капітал.

Вступ. Найважливішою ознакою епохи «економіки знань» є заміщення суто технічних навиків — інтелектуальними, тобто фізичної праці — наукою та знаннями, а також випередження розвитку науки у порівнянні з матеріальною сферою. Так, якщо в кінці минулого століття економічна наука вивчала лише матеріальне виробництво та фізичну працю, а такі сфери, як наука, освіта, охорона здоров'я були поза увагою дослідників, то нині подальший розвиток суспільства не можливо уявити без людини та її ролі в суспільному виробництві. Вагомим виробничим активом тривалого користування є людський капітал. Як особливий вид капіталу, такий капітал є фактором зростання та розвитку економіки; формою продуктивної

* Олієвська Мирослава Григорівна – канд. екон. наук, доцент, докторант Науково-дослідного фінансового інституту Академії фінансового управління Міністерства фінансів України, Київ, Україна, olievskamg@ukr.net

сили людини; ключовим економічним ресурсом; сукупністю усіх продуктивних рис працівника. Проте, накопичений запас здоров'я, певний рівень освіти та інші складові самі по собі не є людським капіталом як його прийнято трактувати. Людський капітал проявляється в процесі виробництва.

Розглядаючи фінансове забезпечення людського капіталу, ми схильні вважати, що для суб'єктів господарювання людський капітал — це фактор виробництва, який приносить додану вартість і формується за рахунок витрат на освіту, оновлення знань, медичне страхування та інших соціально відповідальні витрат. Відповідно, сфери формування людського капіталу (освіта, наука, оновлення знань, медичне страхування та інших соціально відповідальні витрати) можуть і повинні фінансуватися з використанням джерел корпоративного сектору. При цьому одним із резервів зростання людського капіталу та передумовою розширення обсягів його фінансування з боку підприємств є комерціалізація вузівських інновацій.

Постановка задачі. Сучасні підходи щодо відтворення людського капіталу та його роль у розвитку економічних суб'єктів (домогосподарств, суб'єктів господарювання, регіонів і держави) обумовлюють потребу достатнього фінансового забезпечення відтворення людського капіталу в розрізі основних сфер формування. Однією із особливостей формування людського капіталу в інноваційній економіці є нерозривний зв'язок освіти із виробничою діяльністю впродовж всього трудового життя. Концепція безперервного навчання була сформульована в кінці минулого століття, проте зараз вона набуває кілька інший сенс: вагомий внесок у фінансування такого навчання повинні здійснювати роботодавці та домогосподарства, а не держава.

У наукових працях О. Грішнєвої [3], Т. Боголіб [4], Т. Кривенко [5] розглядаються питання відтворення людського капіталу та його фінансового забезпечення. Науковці обґрунтовують, що інтеграція виробництва, науки і освіти сприяє підвищенню попиту на результати наукових досліджень, природним шляхом забезпечує залучення результатів фундаментальних досліджень і навчального процесу в практичну діяльність підприємств, що сприяє інноваційному розвитку останніх.

Результати. Резервами збільшення фінансування розвитку людського капіталу є фіскальна децентралізація, забезпечення зростання доходів місцевих бюджетів на основі підвищення податкового потенціалу, підвищення стійкості місцевих бюджетів; комерціалізація вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах тощо.

Відповідно до зазначеного, забезпечення довгострокових конкурентних переваг вітчизняних підприємств і задоволення потреб споживачів передбачає використання новітніх технологій і нових видів продуктів. Зростання попиту на дослідно-прикладні розробки і програми сприяє появі різноманітних організаційних форм, які забезпечують цілеспрямованість НДДКР стосовно конкретного ринку та інтенсивного використання результатів досліджень у виробництві.

У цьому випадку інтеграція науки і виробництва є невід'ємним елементом сучасного інноваційного процесу. Активна взаємодія всіх суб'єктів господарювання з науково-дослідними організаціями різного типу створює умови для ефективної реалізації досягнень науково-технічного прогресу та забезпечення конкурентоспроможності господарських організацій.

Комерціалізація інновацій означає перетворення науково-технічного результату у вигляді продукції або технологічної розробки в комерційний результат. При цьому комерційні результати можуть бути отримані кожним учасником інноваційного процесу.

Авторський підхід щодо здійснення комерціалізації вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах наведено на рис. 1.

На наш погляд, для розвитку вузівських інновацій необхідні такі стимули, як здійснення інвестицій у модернізацію технологічної бази, проведення досліджень і розробок, комерціалізацію їх результатів і капіталізацію інтелектуальної власності за допомогою бюджетних, податкових і інших інструментів стимулювання.

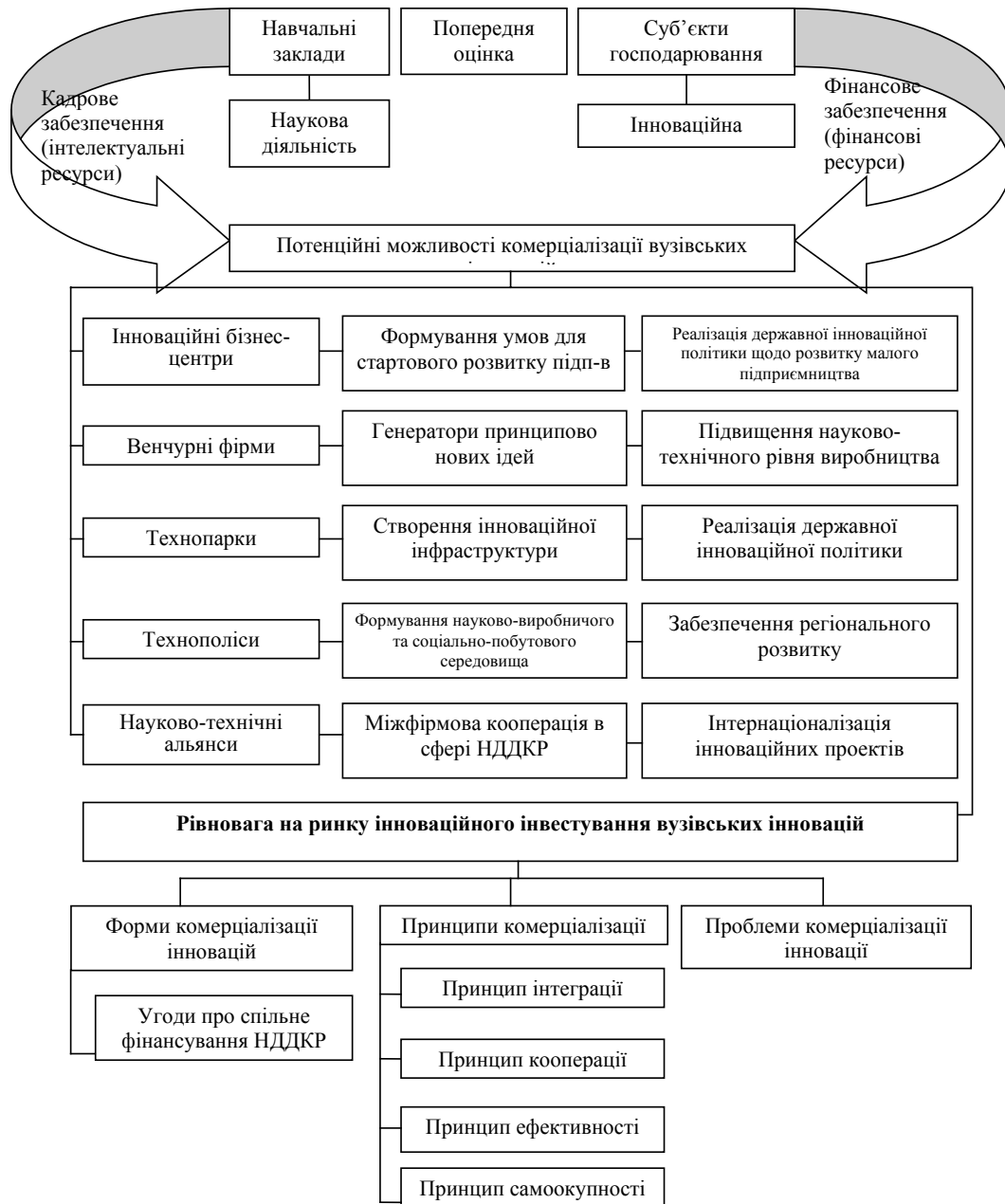

Рис. 1. Механізм комерціалізації вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах

Принцип інтеграції передбачає залучення для комерціалізації інновацій талановитої молоді, а також визначення умов здобуття максимального ефекту від комерціалізації як компромісу між часом виведення інновації на ринок по відношенню до конкурентів і мірою досконалості запропонованої інновації; забезпечення мотивації для всіх учасників процесу комерціалізації.

Дотримання принципу ефективності означає доведення результатів інноваційних розробок до кінцевого комерційного результату та отримання прибутку за рахунок продажу власній інтелектуальній власності, так і за рахунок придбання інтелектуальної власності в інших компаній з метою підвищення ефективності бізнесу.

Поширений у світовій практиці проектний підхід передбачає реалізацію принципу самоокупності, коли доходи від реалізації інноваційного продукту є єдиним джерелом покриття вкладених інвестицій, що в багатьох випадках зумовлює вибір форм комерціалізації інновацій.

Ефективний механізм комерціалізації вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах повинен відповідати таким вимогам:

1. регіональна децентралізація, що дозволяє на місцях вирішувати задачі інвестиційного забезпечення повного інноваційного циклу від фінансової підтримки, маркетингу, техніко-економічного обґрунтування до задачі інноваційного об'єкта «під ключ»;
2. високий рівень ринкового, інноваційного, інвестиційного та науково-технічного потенціалу суб'єктів;
3. повна інтеграція інфраструктурної та організаційної складових механізму комерціалізації вузівських інновацій з фінансово-кредитним забезпеченням;
4. наявність розвинутої системи інформаційного забезпечення взаємодії суб'єктів;
5. прискорення інноваційних процесів і розширення кордонів їх здійснення можливе завдяки активному використанню інформаційних технологій;
6. висока гнучкість і адаптивність;
7. універсальність, що дозволяє забезпечити рішення проблеми інвестиційного забезпечення інновацій у будь-якій сфері виробничого або обслуговуючого секторів економіки;
8. професіоналізм, що базується на якісному обслуговуванні замовників — суб'єктів господарювання;
9. повна укомплектованість інфраструктури з метою своєчасного й ефективного досягнення кінцевих результатів діяльності;
10. формування механізмів накопичення досвіду ринкових взаємодій.

Реалізація механізму комерціалізації вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах означає якісно нове бачення умов реалізації та забезпечення інноваційних процесів і формування сприятливого середовища, в якому наукові ідеї перетворюються на унікальну конкурентоспроможну науково-технічну продукцію, здійснюють черговий ривок у галузі новітніх технологій.

Постійне стимулювання розвитку науки можуть бути забезпечені співпрацею науково-дослідних закладів із бізнесовими структурами, що здійснюється за підтримки влади.

Економічна та соціальна ефективність комерціалізації вузівських інновацій на вітчизняних інноваційних підприємствах проявляється в такому: 1) розширення наукомістких виробництв; 2) стабільність темпів розвитку науково-технічного по-

тенціалу; 3) створення робочих місць; 4) формування виробничої і соціальної інфраструктури; 5) підтримка активної підприємницької діяльності.

Щодо навчальних закладів, то здійснення інноваційної діяльності у вузах відрізняється розподілом ресурсу часу, істотна частина якого направлена на відтворення кадрового потенціалу і акумуляцію знань. Відтак, виконання інших функцій при здійсненні інноваційної діяльності (наприклад, розробка маркетингової програми, у вузівському середовищі традиційно обмежені виробничі можливості для серійного випуску інноваційної продукції) є другорядними функціями навчальних закладів і вимагає залучення посередників.

Розвиток «нової економіки» може бути забезпечений за рахунок розробки та реалізації механізму трансформації вузівських інноваційних підрозділів у малі інноваційні підприємства, що отримали розвиток у світовій практиці (рис. 2).

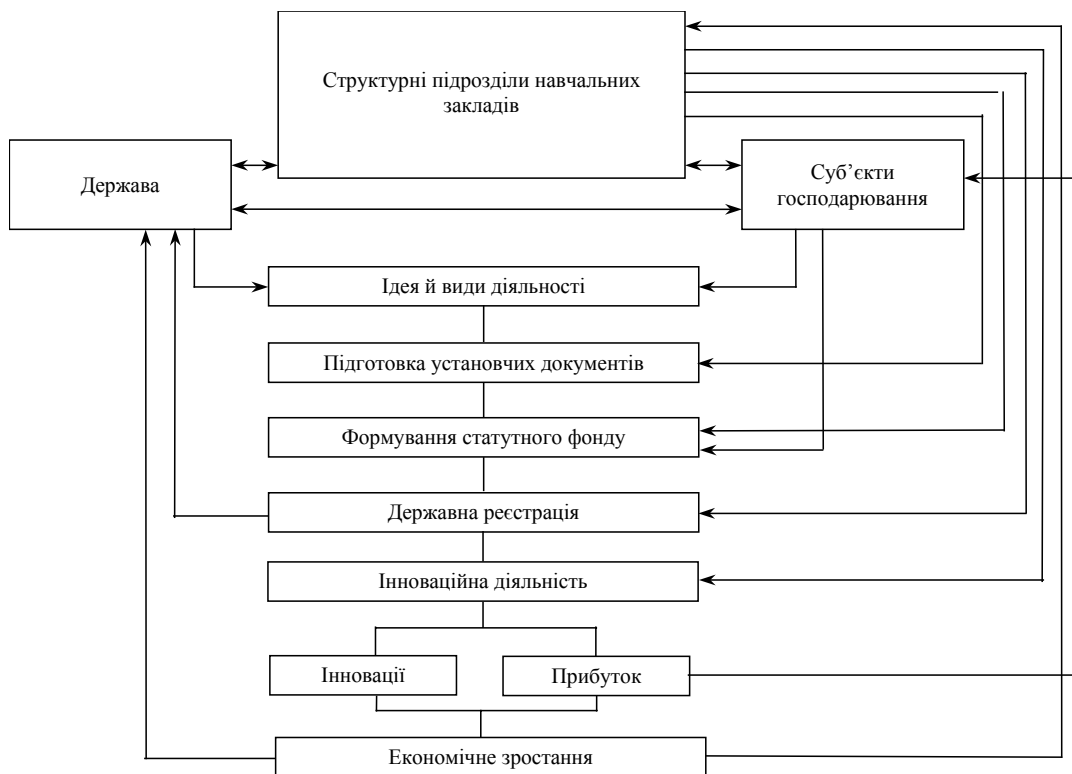

Рис. 2. Схема трансформації вузівських інноваційних підрозділів у малі інноваційні підприємства

На наш погляд, такий механізм охоплює аналітичні функції (направлені на визначення потенційних варіантів комерціалізації вузівських інновацій в малі інноваційні підприємства); синтетичні функції (направлені на вибір раціонального методу комерціалізації вузівських інновацій); практичні функції (направлені на реалізацію механізму комерціалізації вузівських інновацій).

Об'єднання основних суб'єктів (держави структурних підрозділів навчальних закладів і суб'єктів господарювання) направлено на цільове збільшення інтелектуальних ресурсів, розподілу витрат і ризиків, що дозволяє підвищити надійність результатів при комерціалізації інновацій.

Варто зазначити, що такі процеси повинні відбуватися у умовах державної підтримки вузівських інновацій. Дослідження світових економічних процесів свідчать, що політика, орієнтована на підтримку розвитку малого інноваційного підприємництва, дає відчутне збалансоване економічне зростання.

Таким чином, процес комерціалізації інновацій забезпечує зростання рівня мотивації учасників інноваційної діяльності; залучення людських ресурсів в інноваційну сферу. Водночас необхідно сформулювати систему економічних відносин, яка б ґрунтувалася на принципах партнерства щодо фінансування освіти та науки.

Висновки. Цілком очевидно, що нині людський капітал може виступати вагомим чинником економічного зростання. Відтак, витрати на освіту і науку (на рівні з витратами на охорону здоров'я, культурний і фізичний розвиток) можуть стати продуктивними та рентабельними, тому що сприяють формуванню ефективного працівника. Завдяки цьому у зарубіжних країнах по-перше, дістала поширення концепція так званої безперервної освіти впродовж усього життя, яка вимагає підвищення професійно-освітнього рівня; по-друге, інтеграція виробництва, науки і освіти посприяли підвищенню попиту на результати наукових досліджень, результати фундаментальних досліджень і навчального процесу використовуються у практичній діяльності суб'єктів господарювання, що сприяє інноваційному розвитку останніх. Таким чином, фінансування освіти і науки як провідних сфер формування продуктивних здібностей людини є одним із завдань щодо забезпечення людського розвитку та економічного зростання в Україні.

Література

1. *Becker G. S. Human Capital : a theoretical and empirical analysis, with special reference to education / G. S. Becker. — 2d ed. — New York : National Bureau of Economic Research: distributed by Columbia University Press, 1975. — 101 p.*
2. *Schultz T. Investment in Human Capital / T. Schultz // The American Economic Review. — 1961. — No 1 (March). — P. 1—17.*
3. *Гришнова О. А. Нагромадження людського, інтелектуального і соціального капіталу підприємства як основна форма його капіталізації / О. А. Гришнова // Вісник Донецького університету економіки і права. — Донецьк, 2011. — №1. — С. 10—13.*
4. *Боголіб Т. М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук за спец. 08.04.01 / Т. М. Боголіб ; Науково-дослідний фінансовий інститут Міністерства фінансів України. — К., 2006. — 30 с.*
5. *Кривенко Л. В. Концептуальні засади розвитку людського капіталу в умовах підвищення конкурентоспроможності країни / Л. В. Кривенко, С. В. Овчаренко // Економічний часопис-XXI. — 2014. — № 1–2(1). — С. 23–26.*

References

1. Becker, G. S. (1975). *Human Capital: a theoretical and empirical analysis, with special reference to education* (2d ed.). New York: National Bureau of Economic Research: distributed by Columbia University Press.
2. Schultz, T. (1961, March). Investment in Human Capital. *The American Economic Review*, p.1—17.
3. Hrishnova, O. A. (2011). Piling up of human, intellectual and social capital of enterprise as basic form of his capitalization. *Visnyk Donetskoho universytetu ekonomiky i prava (y duz'kakh — nazvu vidannya angl movoyu), No...., pp....* (in Ukr.).
4. Boholib, T. M. (2006). *The financial providing of development of higher education and science is in Ukraine* (D.Sc. Theses, Financial Institute of Academy of Financial Management of Ministry of Finance of Ukraine). Kyiv, Ukraine (in Ukr.).

5. Kryvenko, L. V., & Ovcharenko, S. V. (2014). Conceptual foundations of human capital development in conditions of the country's competitiveness increase. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 1-2(1), 23—26 (in Ukr.).

КОММЕРЦИАЛИЗАЦИЯ ВУЗОВСКИХ ИННОВАЦИЙ КАК РЕЗЕРВ РОСТА ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

М. Г. Олиевская, канд.
экон. наук, доцент, докторант,
Научно-исследовательский
финансовый институт
Академии финансового управления
Министерства финансов Украины,
Киев, Украина

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы повышения инновационной активности предприятий, механизм коммерциализации вузовских инноваций, который обеспечит повышение конкурентоспособности и экономического роста для отечественных предприятий. Предложено собственное определение понятия «коммерциализация инноваций».

Ключевые слова: инновация, коммерциализация вузовских инноваций, финансовое обеспечение, экономический рост, человеческий капитал.

COMMERCIALIZATION OF INSTITUTE OF HIGHER INNOVATIONS AS RESERVE OF GROWTH OF HUMAN CAPITAL OF ENTERPRISES

Myroslava Olievska, PhD (Economics),
Associate Professor, Research,
Financial Institute of Academy of Financial
Management of Ministry of Finance of
Ukraine

Abstract. The problems of increase of innovative activity of enterprises of Ukraine are examined in the article, mechanism of «commercialization of innovations», which will provide of the economy growing of innovative enterprises of Ukraine. The author offered its own definition of «commercialization of innovations». The article states that spending on education and science can be productive and profitable, because contributes to formation of effective employee. The author notes that in foreign countries the concept of the so-called continuing education throughout life became widespread, and notes that integration of production, science and education contributes to the increase in demand for research results, and educational process used in the practice of business entities that promotes innovative development of the latter. The author concludes that the financing of education and science as the leading sectors of the productive formation of human capabilities is one of the tasks of achieving human development and economic growth in Ukraine.

Keywords: innovation, commercialization of institute of higher innovations, financial providing, economy growing, human capital.